

Skolelederforbundet

Til
Kunnskapsdepartementet

Vår referanse: Trygve Beyer-Olsen
Vår dato: 16. april 2024

Skolelederforbundets innspill til rapporten «Et jevnere utdanningsløp – Barnehage og skole/SFO som innsats mot ulikhet blant barn»

Skolelederforbundet har valgt å komme med innspill på hvert av ekspertgruppens hovedanbefalinger.

- Øke kvaliteten i barnehager:
- profesjonsutvikling av ansatte, lekbasert læring og økt voksentetthet

Skolelederforbundet er enig i at kompetanse, sammen med motivasjon og gode verdier og holdninger er avgjørende for god kvalitet. Dette er også avgjørende for jobbmestring og mestringsstro. Utvalget løfter bruk av plandager og personalmøter til profesjonsutvikling. Skolelederforbundet er av den oppfatning av dette i stor grad er realiteten i dag. Vi oppfordrer til å øke omfanget i dagens sentrale tilbud og lokale tilskudds- og videreutdanningsordninger, og dette i lys av f.eks ReKomp-ordningen. Det må satses bredt på lederstøtte i barnehagen for å gi ledere rom for å prioritere dette arbeidet. Det bør også satses på lederutdanning med mulighet for gode stipendordninger også for ledere.

Skolelederforbundet er derimot skeptisk til utvalgets forslag om «systematisk lekbasert læring» som metode. Variasjon er viktig for læring og trivsel, og barnehage, skole og SFO må ikke være ensidig i sine metode- og aktivitetsvalg. FNs barnekonvensjon fremmer barns rett til spontan, ikke-obligatorisk lek foretatt for sin egen skyld, snarere enn som et middel for å nå et mål. Veiledet lek eller lekbasert læring er ikke satt i gang, styrt og strukturert av barna selv, og strider derfor imot det FNs barnekomite definerer som lek. Tiltak som innebærer voksenstyrt veiledet lek, der målet er læring, vil redusere barns muligheter for og tid til lek for lekens egen skyld. Det er derfor vanskelig å se at slike tiltak er i samsvar med barnehagens verdigrunnlag beskrevet i barnehageloven og rammeplan for barnehager. Lærere og andre ansattes deltakelse i barns lek kan både være berikende for leken i seg selv og styrke relasjonen mellom barn og voksne, noe som kan bedre overgangen fra barnehage til skole, men deltakelsen må foregå på lekens premisser og ut fra barnas interesser.

Økt voksentetthet ønsker Skolelederforbundet velkommen. Dette er helt nødvendig for å kunne drive forsvarlig. Men vi ønsker å påpeke at 50 % pedagogtetthet vil føre til mer plantid. Derfor er det behov for mer voksentetthet slik at bemanningsnormen er dekket hele dagen,

- En ytterligere økning av barnehagedekningen:
-løpende opptak og avvikling av kontantstøtten

- helsestasjonen bistå foresatte med å søke
- utrede automatisk tildeling av barnehageplass

Skolelederforbundet mener det er vanskelig å være uenig i dette. Men dette vil være kostbart. Løpende opptak vil kreve «overbemanning» deler av barnehageåret. Vi ser også at dette vil øke plassbehovet. Barnehagene vil fylles opp kontinuerlig ved eventuelle ledige plasser. En vil trenge ekstra tilgjengelige barnehageplasser og bemanning på topp for å kunne gjennomføre dette. En ytterligere utfordring er å rekruttere (og beholde) ansatte. Vi mener at pedagognormen i dag er nærmest umulig å innfri.

- En bedre overgang mellom barnehagen og skolen:
 - mer systematisk samarbeid, veiledet lek skal bedre overgangen

Skolelederforbundet mener at det er vanskelig å være uenig i at det skal være en bedre overgang mellom barnehage og skole. Dette har vi prøvd lenge, og vi vet at det krever mye av tverretattlig og tverrfaglig samarbeid, noe som igjen er ressurskrevende. Derfor er det viktig at eiere og kommuner lager gode systemer som prioriteres og følges.

Når det gjelder punktet om veiledet lek, viser vi til våre synspunkter over.

Å organisere treffpunkter mellom skole og barnehage kan iflg ekspertgruppen løses innenfor dagens rammer. Vi mener at det er det store forskjeller i kommunene våre. Dette forutsetter en robust organisasjon med handlingsrom til å omdisponere pedagoger fra klasserom og avdeling for å få kvalitet i treffpunktene. Mange kommuner vil trenge økte rammer for å kunne styrke dette arbeidet. Der hvor dette fungerer godt erfarer vi hvor viktig det er med god planlegging og med godt samarbeid mellom barnehage og skole og mellom barnehage- og skolekontor.

- Øke kvaliteten i SFO:
 - mer systematisk veiledet lek, høykvalitetstilbud om hjelp til skolearbeid
 - systematisk profesjonsutvikling av ansatte

Skolelederforbundet mener at mye hadde vært gjort dersom rammeplan for SFO hadde blitt fulgt opp og gjennomført. Dette er en lederutfordring på alle nivåer. Nok ledelsesressurs trengs for å lede kvalitetsutvikling og ikke bare administrere tilbudet. Skolelederforbundet mener at det er viktig med godt kvalifiserte SFO-ledere. Dette bidrar til å styrkes og anerkjenne SFO-lederne som reelle ledere. Dette vil styrke implementering av rammeplan for SFO og kompetanseutviklingen av ansatte

Gratis kjernetid har gitt flere deltids plasser, noe som gir flere tilbudet, men nødvendigvis ikke økt kvalitet. Vi mener derfor at tilstrekkelig bemanning er nøkkelen til gode relasjoner, tilhørighet og trygghet. Kompetanse hos ansatte er selvfølgelig avgjørende.

- Systematisk (inkludert målrettet) trening på sosioemosjonelle ferdigheter i skolen:
 - skolen skal ha en plan for hvordan de skal stimulere alle barns sosioemosjonelle ferdigheter
 - ressurser til målrettede tiltak/mentor for barn med ekstra behov

Skolelederforbundet mener at dersom skolene i enda større grad hadde vært garantert handlingsrom til å intensjonene i overordnet del i LK 20, så hadde mye vært gjort. Vi mener det burde være større fokus på sosiale ferdigheter, parallelt med de faglige, og

mer lek i skolen. Dette er dessverre et langt lerret å bleke. Skolelederforbundet ser også frem mot en konkretisering av «laget rundt eleven» og en ansvarsfordeling mellom profesjonene.

- Økt bruk av midlertidig inndeling i små grupper basert på faglig nivå hvor undervisningsopplegget blir tilrettelagt til elevenes nivå.

Skolelederforbundet mener at dette er et mer kontroversielt forslag. Det kan kun gjennomføres med nok ressurser og kompetanse, og kun for et begrenset tidsrom, (dersom enehetsskolen for alle skal være et mål i seg selv.) Elitetenking og segregering kan ikke Skolelederforbundet stå for. Dagens regelverk åpner for pedagogiske valg i denne retningen for å nå målene for tilpasset opplæring og tidlig innsats og møte enkeltelevers behov for å fremme deres faglige utvikling.

Andre viktige områder i utredningen:

- Systematisk oppfølging av spesialundervisning
- Viktigheten av gode ansatte
- Gratis skolemat
- Mobilforbud

Skolelederforbundet mener at disse forslagene ikke er særlig nytenkende eller spesielt målrettede. Det er vanskelig å være uenig, men vi vet at dette er så kostnadskrevenne med tanke på bemanning og kompetanseheving, at det vil bli svært lite endring dersom ikke kommunene settes i stand til å møte dette økonomisk, og at de er villig til å prioritere dette.

Vi har rammeplaner, både i barnehagen og SFO, og overordnet del for skolene som allerede legger et solid grunnlag for dette arbeidet. Sektor må rigges slik at det faktisk er mulig å fokusere på dette arbeidet. Dette forutsetter at man ikke blir tvunget til å prioritere bort dette arbeidet. Vi mener det er for mange og sprikende politiske initiativer, utredninger og satsningsområder som «forstyrrer» dette arbeidet i dag. Samtidig som vi vet at ledere i skoler og barnehager ute i kommunene våre stadig får strammere økonomiske rammer. Vi trenger anerkjennelse for at en trygg oppvekst og god utdanning for våre barn og unge er avgjørende i arbeidet med å møte de demografiske utfordringene vi står overfor i Norge.

Ekspertgruppens anbefalinger krever at vi tar fatt på arbeidet med å definere laget rundt barnet og eleven, og ruste kommunene til å bemanne opp tjenestene for å sikre at mandatet gitt barnehage og skole lar seg oppfylle. Kommuneøkonomien må være robust og tiltakene må være varige. Vi må unngå satsninger som bæres av tilskuddsordninger, dette treffer best i de kommunene som allerede har kapasitet og strukturer til å nyttiggjøre seg disse. Ledere i sektor må få rammer til å jobbe med kjerneoppgavene, og ikke søknader, forvaltning og rapportering. Mandatet krever at vi jobber målrettet for å gjøre barnehage og skole til attraktive arbeidsplasser, slik at vi rekrutterer de beste lederne, lærerne og miljøarbeiderne som blir i stillingene sine. Barn og unge trenger varige og gode relasjoner til «sine» voksne. Bare på den måten sikrer vi tilhørighet, trygghet og motivasjon for læring.

Med vennlig hilsen,

Stig Johannessen /s/
Forbundsleder